

Удруживање шумовласника ПРИОРИТЕТАН ЗАДАТАК

Денационализација и приватизација су створиле основу да приватни сектор у шумарству избије у први план

У Европи је, без Руске Федерације, око половине површине под шумама у јавном власништву (51%), док је друга половина приватна (49%). Уколико укључимо и Русију, проценат површине шума у јавном власништву се пење на 91%, а само 9% остаје приватно, иако према подацима Европске конфедерације приватних власника шума, у Европи има око 16 милиона приватних власника шума. Данас, шумарска индустрија запошљава око четири милиона људи у земљама Европске уније, што износи 9% од укупног броја запослених. Већина од њих и живи у руралним предјелима, будући да половина од укупног броја популације у 25 земаља ЕУ живи у руралним областима, које обухватају 90% укупне површине ЕУ. У ЕУ, 8% производње се остварује у сектору шумарства. Просјечна величина приватног шумског посједа је мања од 13 ха, али величина више стотина хиљада шумских посједа је испод овог просјека и не прелази 3 ха. Међутим, искуства ЕУ у рјешавању проблема приватних шума, показала су да шумарство у цјелини, као и приватно шумарство, имају кључну улогу у коришћењу земљишта и газдовању природним ресурсима, нарочито у руралним областима. Поред тога, значајно је и са аспекта економске диверзификације у руралним областима. У погледу руралног развоја и економског утицаја на локалном нивоу, остали (недрвни) шумски производи играју одлучујућу улогу. Европска конфедерација приватних власника шума (ЦЕПФ) као "глас" приватног шумарства у Европи, данас окупља асоцијације приватних власника шума из земаља Европске уније и заступа интересе око 16 милиона власника шума и њихових породица чија просјечна површина посједа је мања од 13 хектара. ЦЕПФ је непрофитна федерација основана 1996. године, а наслједник је "Централне комисије власника шума", која је у некадашњој Европској економској заједници основана још 1961. године. Има три главне канцеларије, и то у Бриселу, Будимпешти и Луксембургу. Циљеви ове асоцијације су унапређење одрживог газдовања шумама кроз заступање интереса власника шума широм Европе и побољшање комуникације између приватних власника шума и институција Европске уније, те подршка приватним шумовласницима из земаља које чекају улазак у Европску унију. Приватни власници шума се налазе, као произвођачи обновљивог дрвеног материјала, на самом почетку ланца производње дрвета и представљају неопходне партнере. Денационализација и приватизација су створиле основу да приватни сектор у шумарству избије у први план. Према томе, доминација државне администрације у шумарству се полако мијења, иако у већини земаља Централне и Источне Европе још увијек преовлађује државни облик власништва над шумама. У великом броју земаља тог региона процеси денационализације и приватизације још увијек нису потпуно завршени. Промијењени облици власништва над шу-

мама би требало да се рефлектују и у креирању шумарске политике. Потпуно је разумљиво да нових четири милиона власника шума у новим земљама чланицама ЕУ, захтијева уважавање и могућност да учествује у креирању шумарске политике са циљем да се њихови проблеми рјешавају на задовољавајући начин. Приватно шумарство у овим земљама има значајан потенцијал за допринос ширим циљевима шумарске политике, посебно у областима социјалне једнакости, руралног развоја, енергетике и заштите животне средине. Извјесно је да је један од највећих изазова како адекватно мотивисати бројне власнике шума да активно газдују својим шумама и унапређују знање и одрживом газдовању шумама. На састанку представника шумовласника земаља региона Централне и Источне Европе (Мађарска 2004) идентификована су следећа кључна питања која треба ријешити: партиципација приватног шумарства у формулацији националне шумарске политике, јачање институција приватног сектора шумарства (асоцијације), јачање капацитета за примјену мјера из шумарске праксе ЕУ, унапређење знања и вјештина из области маркетинга и менаџмента у приватном шумарству, укључујући економску трајност (расподјелу прилива) и проблеме заштите, проблеми консолидације и закупа земљишта, инвестиције, промовисање традиционалног еколошки здравог коришћења дрвета, јачање веза земаља региона са међународном шумарском заједницом, подизање јавне свијести о социјалним и еколошким користима од шума, укључујући при том и питања заштите. Још увек предстоји дуг пут да би приватно шумарство у земљама Централне и Источне Европе било признато на прави начин, у смислу давања пуног доприноса

креирању шумарске политике. Приступање Европској унији значајно убрзава овај процес, али је потребно, готово у свим земљама региона, поставити основе за рад Удружења власника шума и приватни сектор у шумарству, а то су: људски капацитети, професионализам у раду и сарадња, финансијске основе функционисања, сарадња са мрежама које могу да врше утицај у институцијама ЕУ и на националном нивоу, итд. Почетком јула у Скопљу је одржана Скупштина Удружења приватних власника шума Југоисточне Европе (Србије, Румуније, Бугарске, Македоније, Мађарске, Црне Горе, БиХ и Хрватске). Састанку су присуствовали и представници организација које подржавају ова удружења - ФАО и СНВ, као и крвоне организације удружења приватних власника шума у Европи (ЦЕПФ) коју је представљао др Atilla Lengyel, саветник за политику за Централну и Источну Европу. И на овом састанку подржани су једногласно горе наведени принципи и правци дјеловања, те наглашен значај прикључења ЦЕПФ асоцијација шумовласника из земаља Југоисточне Европе. Од цјелокупне површине Републике Српске, шуме заузимају 40% површине, а приватне шуме учествују са око 22% свих шумских површина. Приватних власника шума у РС има око 250.000 и врло често ради се о ситним парцелама.

Садашња структура приватних шума, са становишта узгојног облика, незадовољавајућа је (учешће високих шума је 29%, изданаčkih 53%, а значајан проценат узимају разне непродуктивне површине). Маћехински однос државе према приватним шумама, у ранијем периоду, изостанак образовне и савјетодавне функције у газдовању, неулагање ни минималних законских средстава за репродукцију ових шума у дужем периоду, те сложене друштвене прилике у задњих петнаестак година, утицале су на појаву озбиљне девастације и крчења приватних шума. Дрвна залиха приватних шума од 134 м³/ха и запремински прираст од 3,94 м³/ха, као и квалитативна и деblинска структура су далеко испод производних могућности станишта.

Душко Топић, представник приватних шумовласника Републике Српске на Скупштини шумовласника Југоисточне Европе у Скопљу и председник Удружења "Наша шума"

